

Intervju generala armije Nikole Ljubičića povodom 25. godišnjice Vojnoizdavačkog zavoda

Stvaralački doprinos unapređenju vojne teorije i prakse

Druže generale, kako ocjenjujete vojnoizdavačku djelatnost i ulogu i doprinos Vojnoizdavačkog zavoda u poslijeratnom razvoju oružanih snaga i razradi koncepcije opštenarodne odbrane?

Smatram da su vojnoizdavačka djelatnost i publicistika stalno i uspješno pratile poslijeratni razvoj naših oružanih snaga, doprinoseći da se taj proces što bolje shvati i uspješno odvija. Vojnoizdavačka djelatnost dala je veliki doprinos izučavanju bogatog Titovog vojnog djela, i razradi i primjeni koncepcije opštenarodne odbrane. Udeo Vojnoizdavačkog zavoda u tome, u proteklih četvrt vijeka, bio je veoma značajan. Objavljeno je na stotine vrijednih djela, koja su korisno poslužila ne samo pripadnicima oružanih snaga, već i drugim strukturama društva u pripremama za odbranu naše socijalističke samoupravne zajednice. Postignuti rezultati obavezuju vas da i ubuduće, još organizovanije i uspješnije, pratite procese razvoja i potrebe oružanih snaga i opštenarodne odbrane u cjelini, kako bi vaša izdanja uvijek bila aktuelna, sadržajno kvalitetna i pružala što veći doprinos razradi naše strategije, operativne vještine i taktike, i jačanju moralne snage naših oružanih snaga i svih drugih subjekata opštenarodne odbrane.

Titovo vojno djelo mora i ubuduće ostati glavno izvorište naše vojne misli. Zato, veoma je dobro što planirate objavljivanje odabranih vojnih djela druga Tita, u kojima će biti obrađene najvažnije teme odbrambene koncepcije i doktrine.

Osnovni zadatak naše izdavačke djelatnosti jeste zadovoljavanje vojnom literaturom sve širih potreba jedinica, komandi i ustanova oružanih snaga, a i svih drugih faktora opštenarodne odbrane. Prirodno je da te institu-

cije utiču na kreiranje izdavačke politike i obezbjeđuju svestrano i organizovano korišćenje vojne literature. Molimo Vas da iznesete svoje mišljenje o tome.

Uloga komandi, sektora, uprava vidova i rodova oružanih snaga, kao i svih drugih subjekata koji se bave problemima opštenarodne odbrane, nezamjenljiva je u pogledu usmjeravanja i programiranja vojnoizdavačke djelatnosti. Bez njih izdavači, ma koliko bili inicijativni i preduzimljivi, nisu u stanju da nađu najbolja rješenja. Zbog toga se svi ti faktori moraju svestrano angažovati u programiranju i u ostvarivanju planova vojnoizdavačke djelatnosti. Zajedno sa izdavačima, oni treba da utvrđuju i usklađuju planove pretežnog dijela izdanja, pogotovu kada se radi o stručnoj literaturi.

Kritičkim raspravama o pojedinim izdanjima, davanjem prijedloga kako da se unaprijedi pisana riječ i neposrednim učešćem u ostvarivanju onoga što treba da se obradi i objavi, komande i uprave vidova, rodova i službi, kao i svi ostali faktori opštenarodne odbrane, mogu, takođe, značajno doprinijeti vojnoizdavačkoj djelatnosti.

Komande i uprave su dužne da usmjeravaju, organizuju i podstiču učenje i korišćenje vojne literature, da planovima političkog i stručnog obrazovanja predviđaju izučavanje pojedinih važnijih vojnih djela, razvijaju pri tome kritičku misao, pružajući stvaralački doprinos unapređenju vojne teorije i prakse. S tim u vezi veoma je značajno i angažovanje organizacije Saveza komunista.

Sem toga, treba shvatiti da učenje mora biti stalna obaveza svakog starješine, jer je to osnovni preduslov za uspješnu borbenu izgradnju oružanih snaga i njihovu pripremu za odbranu zemlje, za uspješno izvršavanje svih zadataka i praćenje tokova i dostignuća savremene vojne misli. To ujedno znači da rezultati vojnostručne i ideološko-političke izgradnje, znanje, osposobljenost za obavljanje dužnosti u miru i ratu i zalaganje u izvršavanju svih zadataka moraju biti osnovna mjerila za vrednovanje starješina i bitno uticati na njihovo napredovanje u službi. Ti zahtjevi treba da su u središtu kadrovske politike u oružanim snagama.

Jedan od glavnih zadataka Vojnoizdavačkog zavoda je pripremanje i objavljivanje djela naših pisaca o temama iz opštenarodne odbrane i vojne teorije i prakse uopšte. Do sada je Zavod izdao 116 knjiga domaćih pisaca u ukupnom tiražu od preko 500.000 primjeraka. Kako ocjenjujete te rezultate i koji su, po Vašem mišljenju, dalji pravci djelatnosti u toj oblasti?

Rezultati koje navodite impozantni su. Oni obavezuju na još svestranije angažovanje u teorijskoj razradi tema i pitanja iz naše koncepcije opštenarodne odbrane. Zato ljude treba stimulirati da pišu i maksimalno im pomagati u izradi rukopisa. No, napomenuo bih, pri tome, slijedeće. Dobro je da se dosta piše i da u teorijskoj razradi koncepcije učestvuje što veći broj ljudi, međutim, još je značajnije da ono što se obrađuje bude dobro i da se obezbijedi što bolji kvalitet naših izdanja. Jer, bolje je izdati manji broj knjiga, a da njihov kvalitet bude na visini. S druge strane, pisce treba usmjeravati na razradu ključnih tema iz koncepcije opštenarodne odbrane, kako bi ti teorijski radovi poslužili i za izradu pravila i udžbenika potrebnih našim oružanim snagama i drugim strukturama opštenarodne odbrane. Specifičnosti naše koncepcije, doktrine i strategije moraju pri tome biti u potpunosti izražene.

Naše bogato iskustvo iz narodnooslobodilačkog rata i revolucije i Titovo vojno djelo, socijalistički samoupravnii sistem i nesvrstana politika SFRJ, dostignuća nauke u oblasti vojne misli, naoružanja i tehnike, i iskustva iz oslobodilačkih i revolucionarnih ratova novijeg doba, treba i dalje da budu izvorišta za teorijsko oblikovanje naše doktrine i strategije opštenarodne odbrane.

Vojnoizdavački zavod se, takođe, bavi prevođenjem i objavljivanjem aktuelnih djela inostranih vojnih pisaca. Do sada je u okviru ove edicije izdato preko 100 knjiga u tiražu od oko pola miliona primjeraka. Kakva su Vaša zapažanja o toj našoj djelatnosti?

Smatram da postoji stalna potreba za praćenjem, odabiranjem i prevođenjem inostrane vojne literature. Zbog svog opredjeljenja na opštenarodnu odbranu i ukupne politike naše zemlje, mi moramo intenzivno pratiti razvoj vojne misli u inostranim armijama. Našim ljudima, naročito onima koji se bave pitanjima odbrane zemlje, treba omogućiti da upoznaju oružane snage (tehničku opremljenost, doktrinu i ratnu vještinu) drugih zemalja. Osim toga, našim kadrovima treba pružiti priliku da, proučavajući stranu vojnu literaturu, proširuju svoja opštevojna znanja i da se pojedina dostignuća inostranih armija, prilagođena našim uslovima, koriste za naše potrebe. Ovdje spada i izučavanje iskustava iz proteklih, a posebno iz novijih ratova i borbe oslobodilačkih pokreta. U koncipiranju odbrambene politike, za nas su značajna iskustva malih i srednjih, a posebno nesvrstanih zemalja. Podsjećam da je na to ukazao i drug Tito u intervjuu »Vojnom delu« 1973. godine.

*Biblioteka »Ratna prošlost naših naroda i narodnosti«
izdala je preko 200 knjiga, od kojih su 186 sa tematikom
iz NOR-a. Mnoga od tih izdanja dobila su visoka društvena
priznanja. Kakva je Vaša poruka istraživačima, autorima
i izdavačima koji rade na temama iz ratne prošlosti naših
naroda i narodnosti, posebno na obradi našeg narodnooslo-
bodilačkog rata i revolucije?*

Stvaraocima na tom području preporučio bih da taj posao dosljedno nastave, jer su iskustva iz narodnooslobodilačkog rata, kao osnova naše koncepcije, dragocjena, zbog čega ih treba prikupljati, obrađivati i, posredstvom knjiga, stavljati na raspolaganje današnjim i budućim generacijama. Interesovanje mladih za našu revolucionarnu prošlost je izuzetno veliko, što se pokazalo i u ovoj godini proslave Titovih i naših jubileja. To je i potvrda da će oni nastaviti Titovo revolucionarno djelo, što još više povećava odgovornost stvaralaca koji izučavaju tokove i tekovine revolucionarne borbe naših naroda i narodnosti i rade na stvaranju i izdavanju djela iz naše novije ratne prošlosti — da generacijama koje dolaze približe autentične vrijednosti i suštinske tekovine našeg narodnooslobodilačkog rata i revolucije.

Znam da u pisanju i izdavanju djela sa temama iz našeg narodnooslobodilačkog rata imate poteškoća, posebno zbog toga što nema dovoljno originalnih dokumenata. Njih nismo mogli sačuvati zbog surovosti rata koji smo vodili. Stoga je vaša orijentacija na prikupljanje, sređivanje i objavljivanje zbornika sjećanja učesnika rata i revolucije veoma dobra, i s njom treba nastaviti. Treba otrgnuti od zaborava dragocjena iskustva i sjećanja na dane, događaje i ljude iz revolucije, i sve to sačuvati za buduća pokoljenja. Budite u tome stalno aktivni, a imaćete i našu pomoć i podršku. Dobar primjer za ovo je edicija »1941—1942. u svjedočenjima učesnika NOB-a«, koja predstavlja veliki i veoma vrijedan izdavački poduhvat, jer je u njemu učestvovalo preko 2.000 aktivnih učesnika narodnooslobodilačkog rata. Zato mislim da je dobro što, zajedno sa odgovarajućim institucijama iz Federacije i socijalističkih republika i pokrajina, nastavljate rad na prikupljanju, obradi i izdavanju sjećanja na te dvije teške ratne godine. Orijentišući se, pretežno, na autore koji su bili na rukovodećim mjestima i mogu svojim kazivanjem doprinijeti osvjetljavanju Titove vojne i političke strategije našeg narodnooslobodilačkog rata i revolucije, upotpunićete i ono što ste o 1941. i 1942. već objavili.

Dobro je, takođe, što radite na objavljivanju monografija odreda, brigada i divizija, a i pojedinih vidova i rodova, međutim, potrebne su nam i monografije korpusa i armija. To se, korišćenjem svega što je već ostvareno, mora uraditi — kao svjedočanstvo kako smo rat počeli sa malim oružanim grupama, a završili sa četiri armije i brojnim snagama (brigadama, divizijama i korpusima) u pozadini neprijatelja, odnosno kao svjedočanstvo da smo sami i na svome tlu stvarali i stvorili oružanu silu naše revolucije. Sigurno je da ćete i u tome imati teškoća, ali oko tih projekata treba okupiti što širi krug ratnih komandanata i političkih komesara, i pomoći im pri radu.

Mislim, takođe, da je neophodno da se što više orijentišete na studentsku obradu iskustava iz našeg narodnooslobodilačkog rata. To treba organizovano raditi, koristeći se i rezultatima brojnih naučnih skupova, koji se sve češće organizuju radi analize i uopštavanja tih iskustava. Ta iskustva pružaju nam trajne pouke i poruke o tome kako se jedinstven narod — mudro vođen, dobro organizovan i riješen da se do posljednjeg daha bori za slobodu svoje zemlje — može uspješno suprotstaviti svakom agresoru.

U toku je rad na pripremi Vojnog leksikona. Kakav značaj pridajete tom djelu, a i drugim leksikografskim izdanjima?

U našoj vojnoj leksikografiji posebno mjesto pripada Vojnoj enciklopediji. To djelo, sa svoja dva izdanja, jedan je od najvećih poduhvata naše vojnoizdavačke djelatnosti i značajan doprinos razvoju i širenju naše vojne misli. Ono je i svojevrsan dokaz visokog idejnog i stručnog nivoa naših kadrova i garancija da smo u stanju da stvorimo i druga kvalitetna vojnoleksikografska djela. Vojni leksikon treba da bude, prije svega, praktičan, aktuelan i informativan leksikografski priručnik, u kojem će biti obrađeno što je moguće više pojmova iz vojne teorije i prakse, i koji će doprinijeti ujednačavanju naše vojnostručne terminologije. Svojim sadržajem i načinom obrade, Leksikon treba da bude pristupačan najširem krugu čitalaca u oružanim snagama SFRJ i van njih, a time i svojevrsan prilog razumijevanju i realizaciji koncepcije opštenarodne odbrane.

Biblioteka enciklopedijskih izdanja Zavoda vrši pripreme i za izdavanje Enciklopedije NOR-a. Šta mislite o toj ideji i sadržaju takve višetomske edicije?

Mislim, prije svega, da je ta ideja dobra i da bi realizacija tako krupnog poduhvata bila vrlo korisna za cjelovito i sažeto sagleda-

vanje razvoja narodnooslobodilačke borbe i socijalističke revolucije naroda i narodnosti Jugoslavije. S obzirom na složenost i obimnost, taj poduhvat zahtijeva angažovanje velikog broja odgovarajućih institucija i naučnih radnika iz cijele zemlje, a za njegovo ostvarenje nužno je neposredno učešće i dobra saradnja brojnih saveznih, armijskih, republičkih i pokrajinskih naučnih institucija i političkih rukovodstava.

Značaj Enciklopedije NOR-a biće višestruk. Ona treba da naš narodnooslobodilački rat i socijalističku revoluciju obradi s političkog, vojnog, sociološkog, etičkog, ekonomskog, pravnog i drugih aspekata, i da najširoj čitalačkoj publici naučno prikaže razvoj i rezultate narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije pod rukovodstvom KPJ i druga Tita. To djelo, ako se uspješno realizuje, znatno će doprinijeti da naše mlade generacije još bolje shvate ideale ratnih generacija i date žrtve za te ideale, što bi ih napajalo patriotizmom i podsticalo na očuvanje slobode i nezavisnosti naše otadžbine, bratstva i jedinstva naših naroda i narodnosti i socijalističkog samoupravnog razvoja naše zemlje.

Naša revolucionarna prošlost bila bi ovim kapitalnim djelom još bogatije obrađena, jer će u njemu na sintetizovan način biti prezentirana sveukupna do sada istražena i utvrđena naučna saznanja i istorijska fakta o našem narodnooslobodilačkom ratu i socijalističkoj revoluciji. U tom djelu i strani čitalac bi našao potrebne informacije o našem narodnooslobodilačkom ratu i socijalističkoj revoluciji, i o doprinosu Jugoslavije pobjedi nad fašističkim silama.

Za potrebe oružanih snaga, u saradnji sa odgovarajućim upravama SSNO, biblioteka »Pravila i udžbenici« objavila je od 1972. do danas 168 raznih pravila, udžbenika i priručnika. Kako gledate na značaj te literature i na ulogu Vojnoizdavačkog zavoda u njenom izdavanju?

Perspektivnim planom predviđeno je izdavanje velikog broja pravila i udžbenika u kojima treba da se razradi koncepcija, doktrina, sistem i ratna vještina naše opštenarodne odbrane. To ukazuje na značaj te vrste literature za vojnostručnu, ideološko-političku i opšteobrazovnu djelatnost u komandama, jedinicama, ustanovama i školama oružanih snaga i drugim strukturama opštenarodne odbrane. Zadatak je obiman, složen i odgovoran, zbog čega treba angažovati na tom poslu što širi krug kvalifikovanih kadrova, koji će stvarati koncizno i jasno sročena, savremeno oblikovana i za učenje pristupačna pravila, udžbenike i priručnike.

Nosioци programskog dijela ovog zadatka su vidovi, rodovi i službe. Njihova je obaveza da organizuju izradu kvalitetnih rukopisa i obezbijede njihovu verifikaciju, a sve ostale poslove oko pripremanja i objavljivanja te vrste literature treba da radi Vojnoizdavački zavod. Zbog toga on, kao zajednički organ svih izdavača pravila i udžbenika, mora biti organizacijski, kadrovski i tehnički osposobljen za uspješno obavljanje tih poslova. Iskustva iz dosadašnjeg rada na izdavanju vojnih pravila i udžbenika ukazuju na to da saradnja ostvarena između vidova, rodova i službi, s jedne, i Vojnoizdavačkog zavoda, s druge strane — daje rezultate koje smo i očekivali reorganizacijom i integracijom vojnoizdavačke djelatnosti.

Koristim se ovom prilikom da kolektivu Vojnoizdavačkog zavoda čestitam 25. godišnjicu postojanja i plodnog rada ove naše ustanove, i da im zaželim nove uspjehe u daljem radu.